

zooveel mogelijk g o e d e zaaiers zende en rijken wasdom geve. De Overheid zal ij v e r e n voor haar Heer en hoogsten Souverein, ja, op haar terrein. Maar dat terrein is niet „zeer beperkt“, althans niet zóó beperkt als de menschen van de terreinenleer dat plegen te zien. Dat terrein zal ze zelf het best afbakenen, als zij er van doordrongen is, dat zij niet bestaat bij de gratie van de volksconscientie en dat zij er niet is om zichzelf wil, maar om Christus' wil, d.w.z. dat zij haar eigen taak heeft in het groote verlossingsplan van Christus.

Ze bedient niet het Woord, noch de sacramenten en ze hanteert niet de sleutelen des hemelrijks, o neen, maar ze zorgt er wel voor, dat dit kan geschieden. Ze regeert over een gebied, waar menschen in staatsverband samenleven en op dat terrein handhaaft ze Gods Wet, zooveel als ze kan.

Haar Heer is Dezelfde als de Heer van de Kerk en daarnaast kent ze geen andere goden. Ze kent geen Mohammed, geen Confucius, geen Boeddha, noch eenigen anderen afgod. Waar ze mee in aanraking komt, dat is, wat de valsche profeten aan verderfelijke instellingen hebben uitgedacht of gesanctioneerd, en overal stuit ze op ruïnes, door den vorst der duisternis aangericht. Hier stuit ze op polygamie, ginds op een kastenselsel, elders op allerlei vorm van ontucht enz. Ze zal zooiets misschien korter of langer tijd moeten duldten, want de publieke opinie (de hardigheid der harten) belemmert haar in menig opzicht, doch zij mag er nimmer vrede bij hebben. Ze gaat v ó ó r de „volksconscientie“ uit, biddend en geloovend en ijverend voor den Heere.

Er is geen sprake van, dat de Overheid aan den afgodendienst gelijke rechten en vrijheden heeft te garanderen als aan Christus' Kerk. Het rijk van Christus zal de Overheid doen v o r d e r e n en het rijk van den Antichrist t e g r o n d e r i c h t e n. En nu is het toch al te zonderling, te meenen, dat de Overheid door een en dezelfde gedragslijn tegenover de beide rijken in acht te nemen, diametraal tegenovergestelde resultaten zou bereiken.

Wie zou nog willen ontkennen, dat de Overheden indertijd de slavernij mochten afschaffen, dwars tegen vele volksconscienties in? De zuidelijke staten van N.-Amerika hebben gevochten als leeuwen, ze voelden zich zeer in hun rechten en vrijheden aangetast. Maar de afschaffing van polygamie en kastenselsel (een hardere vorm van slavernij) zou nog miljoenen slavingen en slaven méér de vrijheid schenken. Daar is sprake van religieuze sanctie en dan zou de Overheid met haar zwaard ingrijpen in den geestelijken strijd? Maar ze jaagt die menschen toch niet met het zwaard naar de catechisatie! En ze beweegt zich in 't geheel niet op het terrein der Kerk! Als ze door haar maatregelen de afgoderij zou belemmeren of zelfs uitroeien, des te beter. Ze zou God, gelijk bij al haar daden ter handhaving van de geboden Gods, om dien zegen moeten smeken.

Doch, al dat ontzien-van-vreemde-goden is immer voortgekomen uit humanistische overwegingen: men ziet in elken godsdienst een stadium in de evolutie der menschheid.

Wat als religieus misbruik voor afschaffing in aanmerking komt, behoeft geen enkele natuurrechtssleer aan de Overheid te vertellen. Dat kan ze weten uit de Wet Gods, en de gansche H. Schrift is haar een lamp voor haar voet en een licht op haar overheidspad. God zelf zal haar leeren den weg, dien zij te gaan heeft, op haar gebed en op het gebed van de gansche Christenheid.

Dan zal ze wellicht hier nog moeten toelateren en ginds niet meer behoeven te toelateren en elders geen moment mogen toelateren, maar haar ambt vindt ze, omlijnd naar de H.S., in art. 36 N.G.B.

Niemand zal het doen en laten van de Overheid kunnen binden aan vaste grenzen, geldend voor alle tijden en alle volken; „zij wisselen met volk en met eeuw“, zooals Bavinck opmerkt en als hij dan vervolgt, dat ze „alleen door het getuigenis der volksconscientie e e n i g e r m a t e in hun richting kunnen worden bepaald“, bedoelt de schrijver klaarblijkelijk niet anders, dan dat de publieke opinie een factor is, welke niet kan en ook niet mag worden genegeerd. Maar die publieke opinie is geen wilde stroom, niet te stuiten in zijn vaart, zoodat er voor de Overheid niets anders op zit dan zich te laten meesleuren, neen, de politieke machthebbers zijn geroepen die publieke opinie te vormen en te leiden in veilige bedding.

Dat is geheel iets anders dan Dr V. er van maakt: een Overheid, met handen en voeten gebonden aan een „ethisch minimum“, dat ze in het boek der volksconscientie leest.

Wat Dr V. propageert, is precies het omgekeerde van wat de Kerk met art. 36 N.G.B. belijdt.

De korte inhoud van blz. 270—273 van Dr V.'s „Enkele Aspecten enz.“ is:

a. Als de Overheid den Christelijken godsdienst vrij laat en niet belemmert, bevordert ze het Koninkrijk van Jezus Christus.

b. Als de Overheid den afgodendienst vrij laat en niet belemmert, handelt ze in overeenstemming met den wil van Christus.

Doch het ligt m.i. voor de hand, dat in het geval b. ook had moeten volgen: bevordert ze het rijk van Mohammed, van Confucius, van Boeddha of in het gewaad van welken profeet ook (straks van den An-

Openbaring 3:1-6

Gij, die een naam hebt, dat gij leeft, Ik weet uw werken, wil ontwaaken, omdat Mijn God, Die alles geeft, uw werk niet vol bevonden heeft. Ziet Hij u niet Zijn dienst verzaken?

Wat ov'rig is en sterren zou, versterk het. Wees Mijn Woord indachtig, bewaar het, toon Mij uw berouw, Was niet dit Woord u morgendauw? Bekeer u tot uw God almachtig.

Had Ik uw eerstelingen lief, zo g'uit den dood niet zult ontwaken. — O, vrees Mijn toorn, die zich verheft — dan zal Ik komen als een dief, gij zult niet weten 't uur der wake.

Maar enk'len, die het waardig zijn, zij zullen witte kleed'ren dragen. Zij hielden hunne kleed'ren rein en drinken bij den nieuwen wijn, wanneer Mijn morgen eens zal dagen.

Die zo in 't boek des levens staan, waar engelen zich om verblijden, Die door Mijn kracht de vijand slaan, Hun naam wordt geenszins uitgedaan. 'k Zal voor Mijn Vader dien belijden.

Psalm 15.

ADRIAAN VAN BOVEN.

tichrist) het rijk der duisternis zich gelieft te presenteren.

Met verbluffend gemak werden de averechtsche theorieën van Dr V. door de pers der synodocratie geslikt. Hem werd veel lof toegezwaaid voor „den grooten dienst, aan de Kerken van Nederland bewezen“. Men is daar aan het buitelen zoo gewend geraakt, dat men niet eens meer weet of het hoofd naar beneden of naar boven gericht is. In „Eenigheid des Geloofs“ bijv. haalde Dr J. A. C. Rullmann het Trojaansche paard met uitbundig enthousiasme binnen.

Men klampt zich vast aan uitspraken als: „De magneetnaald van het handelen van de Overheid moet gericht zijn op de pool van Gods geboden. De beweging van deze naald in de richting van de pool is afhankelijk van geestelijke en morele krachten, die niet uitsluitend in de naald en de pool gelegen zijn, maar die mede bepaald worden vanuit het krachtenveld, waarin de worsteling tusschen het Koninkrijk Gods en het rijk der duisternis plaats vindt“.

Ja, dat lijkt wel iets, voor wie bereid is de rhetorie¹⁾ niet op het woord te wegen. Maar knap is hij, die aantoon, dat dit de resumptie is van het vooraangaande. Er had moeten staan: De Overheid is het paard en de volksconscientie de ruiters, of iets dergelijks. En als de ruiters mohammedaansche is, dan gaat de reis naar Mekka, of communistisch, dan naar Moskou enz. Het paard mag niet tegenstribbelen, niet belemmeren enz. enz.

Of ook, als Dr V. schrijft: „Alle Overheden, Christelijke en niet-Christelijke, (staan) onder de heerschappij van Christus. Daarom is het begrip neutrale Staat een dwaas en onmogelijk begrip“.

Dat lijkt zelfs heel veel, ja, alles. Maar Dr V. haast zich alweer den wijn in water te veranderen.

En zoo wordt men menigmaal teleurgesteld: enkele goede uitspraken, doch het omgekeerde wordt vele, velen malen betoogd.

1) „Wo die Begriffe fehlen, da stellt ein Bild zu rechter Zeit sich ein“.

K. S.

VITRINGA

over nut, noodzakelijkheid, gezag van Synoden II

3. In zijn Oratie begint Vitringa met de opmerking, dat hij wil spreken over Synoden naar Christelijk gebruik; immers, zoo zegt hij, ook de vrije steden der heidensche Grieken, onderling door een gemeenschapsband verbonden, gaven ieder aan haar afgevaardigden, mannen van aanzien, haar mandaten of oordeelen mee, indien raad geschaft moest worden in gemeenschappelijke aangelegenheden of belangen; voor de samenkomsten van deze afgevaardigden bezigde men den naam: concilie's, coitio's, synoden.

Hoe komt het nu, terwijl men in volgende eeuwen de Synoden der Christelijke Kerken zoo nuttig en noodig oordeelde, dat men ze zoo laat heeft ingesteld? Immers de eerste Synoden werden pas gehouden na het midden der tweede eeuw ter gelegenheid van het geschil over het Paaschfeest. Waarom zoo laat? Lag het aan 't edict van den heidenschen keizer Trajanus, waarbij genootschappen verboden werden? Of was er misschien na den dood der Apostelen een hoogere menschelijke autoriteit, een door allen erkende uitlegger der geopenbaarde waarheid en opperste scheidsrechter in geschillen, waardoor de Synoden overbodig waren?

Dat kan ook niet anders: de meest radicale leer der godsdienstvrijheid, de leer der soevereine volksconscientie, personalistische opvattingen uit den kring van Schermerhorn en Banning enz., dat alles moet theologisch gefundeerd worden en daaruit moet dan — achteraf — het schriftbewijs voortvloeien, o.m. dat de Gemeente geroepen is — want daar komt het wettelijk op neer — niet alleen te bidden voor den nood der Christenheid onder Mohammedaansche, Brahmaansche, communis'tische enz. dictatuur, doch evenzeer voor den nood van het Shintoïsme onder de dictatuur van Mac Arthur, voor den nood van elken „godsdienst“, welke in haar „organisatie en activiteit, inbegrepen de werkzaamheid onder en ten behoeve van andersdenkenden“ belemmerd wordt.

Dat is teveel gevegd! Dat kraakt en barst op het „theologisch“ fundament, waarvoor Dr V. de bouwstenen aan de H. S. en de belijdenis tracht te ontvreemden.

Wel ernstig doof moet zijn, wie dat onheilspellend kraken niet meer hoort.

Prof. Zuidema, in „A. R. Staatskunde“, naar ik meen de eenige, die een in wezen vernietigend oordeel over de dissertatie velde, vond de theologische fundeering nog het zwakste deel van de studie. Geen wonder! Jammer, dat Prof. Zuidema niet de moeite heeft genomen of den tijd gevonden, de teksten en Schriftgedeelten weer in het juiste verband te laten spreken, verantwoordigd bij den aanblik van het gewijde fundament onder een wereldsch getimmerte.

Het internationale aspect ontbreekt niet aan de „Aspecten“ van Dr Verkuyt. Als hij en zijn medestanders hun wensch verkrijgen, dan zal de U.N.O. straks het beginsel van de godsdienstvrijheid, overeenkomstig de gelijke-monniken-gelijke-kappen-theorie, vastleggen. Dan is de zaak der religie-voorgoed gescheven op het „hooge niveau“ van de internationale sfeer. Ze zullen er allen met wereldsoverein gezag over meebeslissen, de oecumenische Christen, de Mohammedaan, de Communist, de Boeddhist, de Mormoon, de Vrijmetselaar. Ze zullen ook beslissen, als er ergens in een land een afgod een tempel wordt onthouden, en ze zullen van oordeel zijn, dat, gelet op het „ethische minimum“, gelet op de rechten en vrijheden van den mensch en den burger, enz. enz. de Overheid van dat land een gevaar is voor den wereldvrede.

Zal dan de Kerk des Heeren jubelen over zoo ruime doorwerking van het beginsel der radicale godsdienstvrijheid?

Zal zij, met Dr Verkuyt, haar dankoffers plengen voor den Heere?

Omdat zij verhooring ziet op haar gebed om vrijheid voor al wat zich onder het mom „religie“ aandient?

Omdat haar „pleiten“, haar „op de bres springen“ met zegen is bekrond?

Neen, de Kerk des Heeren wijst de profetie van Dr V. met droefheid en verontwaardiging af.

Zij kent de stem van den Goeden Herder, en wie die stem niet zuiver spreekt, volgt ze niet.

Als het probleem der godsdienstvrijheid zijn internationale oplossing nadert zóó, als in het boek van Dr V. wordt voorgesteld, dan is de Kerk dubbel op haar hoede.

Dan wijken voor het geloofsoog der Kerk alle andere aspecten en één aspect blijft: het „e s c h a t o l o g i s c h e a s p e c t“.

G. GOOSSENS.

P.S. Als ondergeteekende dergelijke uitingen leest, grijpt hij te bewuster terug naar de polemiek tegen de gemeene-gratie-constructionen en vergeet niet met hoeveel koppigheid deze na de uitwerping van een openbaren groven zondar weer worden voorgedragen, ook te Kampen, Oudestraat 6, door de heeren van de V.U. en hun Kamper promotoren. En we zouden in een onder-onsje weer de „eenheid“ moeten bekokstoven?

K. S.

UIT DE HISTORIE

Deze vragen moeten ontkennend beantwoord worden; indien ik mij niet bedrieg, zegt Vitringa, ligt de oorzaak van de late instelling der Synoden hierin, dat geen bisschop zich het recht of de macht durfde aannemen, zijn collega's tot zulk een plechtige vergadering te convoceren. Eerst toen men later de betekenis der Synoden ging verstaan, vooral toen de bisschoppen der provinciale hoofdsteden bemerkten, dat de Synoden uitnemend dienst konden doen om hun verheffing boven de andere bisschoppen te bevestigen, en bovendien de stormen der vervolgingen, de scheuringen en ketterijen gemeenschappelijke bevestigingen hoogst wenschelijk maakten, werd de gewoonte, Synoden te houden, welhaast tot een wet: haar aantal werd legio.

4. Wat heeft men nu echter van de Synoden te oordeelen; zijn ze voor de kerk nadeelig of voordelig geweest? En moeten ze mitsdien verworpen worden of in stand gehouden?

Eer hij eigen opinie geeft, laat Vitringa de historie spreken. De gevoelens der Christelijke geleerden, zoo merkt hij op, verschillen hierover hemelsbreed: sommigen, die ze prijzen en eerbiedigen — anderen, die

radicale leer
ereine volks-
uit den kring
t alles moet
it moet dan
elen, o.m. dat
komt het we-
der den nood
ische, Brah-
doch even-
d van elken
en activiteit,
ten behoeve

barst op het
V. de bouw-
acht te ont-

hellspekkend

naar ik meen
oordeel over
e fundeering
een wonder!
ite heeft ge-
en Schriftge-
uten spreken,
gewijde fun-

niet aan de
jn medestan-
J.N.O. straks
overeenkom-
theorie, vast-
goed gescho-
tionale sfeer.
ag over mee-
Mohamme-
Mormoon, de
als er ergens
t onthouden,
op het „ethi-
rijheden van
Overheid van
rede.

er zoo ruime
e godsdienst-

fiers plengen

bed om vrij-
religie" aan-
na springen"

fetie van Dr
rder, en wie
t.
d zijn inter-
et boek van
k dubbel op

erk alle an-
s c h a t o
GOOSSENS.

tingen leest,
lek tegen de
et met hoe-
en open-
edragen, ook
van de V.U.
den in een
bekokstoven?

K. S.

HISTORIE

woord wor-
inga, ligt de
i hierin, dat
durde aan-
tge verga-
later de be-
ral toen de
bemerken,
n doen om
ppen te be-
ervolgingen,
ppelijke be-
n, werd de
ot een wet:

oden te oor-
f voordeel-
pen worden
de historie
leerden, zoo
breed: som-
anderen, die

ze afkeuren en laken. In 't algemeen kan gezegd worden, dat in oude tijden de Christenen tegenover de Synoden en haar besluiten grooten eerbied hebben getoond, zooals b.v. Tertullianus van deze vergaderingen uit zijn tijd zegt, dat zulk een vertegenwoordiging van de gansche Christenheid in hooge eere wordt gehouden. Aan de oecumenische Synoden hebben ze weinig minder geloof en gehoorzaamheid betoond dan aan de Godspraken van den Heiligen Geest, gelijk blijkt uit de verordening van Keizer Justinianus in zijn Novellen.¹⁾ Keizer Constantinus, van eenzelfde gevoelen als Justinianus, heeft de beslissingen van de Synode te Nicea opgevat als Goddelijke besluiten en hij was van oordeel, naar Eusebius getuigt, dat wat in de heilige conciliën der bisschoppen verhandeld wordt, moet gerekend in overeenstemming te zijn met den wil Gods. Zelfs werd het vanaf het derde oecumenische concilie (Ephese, 431) gewoonte, dat de Codex van kerkelijke besluiten op een verhevenheid midden in de Synode naast de Heilige Schrift werd gelegd, als om aan te geven, dat het gezag van deze besluiten aanstonds op dat van het heilig Evangelie volgde.

Aan dezelfde bijgeloovigheid maken de Roomschen zich schuldig, als ze eischen, dat de decreten van alle Generale Synoden (ze tellen er in totaal 18, van Nicea tot Trente) geëerbiedigd zullen worden als gewijzen van het opperste en onfeilbare kerkelijk Tribunal, het gezag van den paus zelfs te boven gaande.²⁾

Maar het is er ver vandaan, dat nu alle Christenen uit den ouden tijd zoo bijgeloovig waren; velen hebben de Synode-besluiten verworpen of althans hun gezag niet erkend — wat Vitringa dan met vele voorbeelden uit die tijden staft.

En in den tijd der Hervorming? Toen is er over de autoriteit van den paus en van de Synoden in publieke twistgesprekken tusschen Protestant en Roomschen zeer hevig gestreden. En dit was niet te vermijden: immers om de ingewortelde dwalingen staande te houden, beweerden de geleerden van de Roomsche secte, dat het aan den paus en aan de op zijn gezag gehouden Synoden toekomt, in godsdienstzaken een onfeilbaar en verbindend vonnis te vellen. In den aanvang van dien gelukkigen tijd hebben de vooraanstaande mannen stijf en strak ontkend, dat het gezag van Synoden inzake godsdienstgeschillen zonder meer aanvaardbaar was. Immers, die Synoden, zeiden ze, stonden lang niet alle op één lijn. Er zijn goede Synoden geweest en slechte; gebrekkige en prijsenswaardige; vrije en slaafsche. Zelfs de decreten van de goede Synoden zijn geen regel des geloofs, maar ze moeten aan den Canon getoetst worden. In 't algemeen hielden ze zich daaraan, dat men terdege onderscheid moest maken tusschen den naam van een Synode en de daden van een Synode, hetgeen de onwetendheid en het bijgeloof van vroeger tijden verward hadden. Aldus oordeelden Luther, Melancthon, Beza, Martyr, Musculus, Bullinger, Withaker en uitnemend is dit ook door Calvin in zijn Institutie betoogd. Van dezelfde meening waren zij, die onder de Protestanten leer en tucht der Kerk van Genève volgden: de Fransen, Schotten, ook de Nederlanders; zij betuigden niet alleen door het voorbeeld van Provinciale, maar ook van Nationale Synoden, van hoe groot belang zij de Synoden voor de zaak der Kerk achtten.

Terwijl nu vooral de Schotten en de Engelsche Presbyterianen de Synoden zeer hoog stellen, de Remonstranten onbillijk in hun oordeel over haar zijn, en de Independenten haar veroordeelen, zijn er ook

1) De regereering van keizer Justinianus (527—565) beleeft voor de Kerk voltooid Caesaropapisme; hij noemt alles, geloof en recht. In zijn „Novellen" (bijvoegsels en aanvullingen van bestaande wetten, opgenomen achter de wettenverzameling, bekend als Codex Justinianus) is o.a. te vinden: „Wij verordenen, dat de heilige kerkelijke voorschriften, die door de vier heilige conciliën zijn afgekondigd of bevestigd (Nicea 325, Constantinopel 381, Ephese 431, Chalcedon 451) kracht van wet zullen hebben. Want de besluiten van de vier genoemde Synoden nemen wij aan als heilige schriften, en aan haar voorschriften houden wij vast als aan wetten". (Novella 131, De ecclesiasticiis titulis). Indien kinderen hardnekkig weigerden, de dogmatische uitspraken der vier genoemde conciliën te aanvaarden, dan, zoo bepaalde Justinianus (Novella 115) hadden de ouders het recht, zulke kinderen te ontfangen.

2) Ook vóór de hervorming werd over de onfeilbaarheid van de oecumenische Synoden en van den paus verschillend gedacht. Van de pausen bezitten we getuigenissen, die de onfeilbaarheid weerspreken: verontschuldigen wegens menselijke zwakte enz. Het oordeel van de Franse natie over Bonifacius VIII was, dat hij door een duivel bezeten moest zijn om zich voor onfeilbaar uit te geven. Zoodra een Kerk zich souverain verklaart in het vaststellen van de leer, moet met noodzakelijke consequentie volgen, dat ze zich ook onfeilbaar gaat verklaren.

Voorts merken we op, dat dergelijk beweren alleen kan gelden de „hoogste" organen der Kerk. Dat waren voor de eerste 7 eeuwen de groote conciliën, die, ofschoon hun uitspraken meermalen tegenstrijdig waren, toch hun decreten, gelijk Vitringa terecht aanwijst, nagenoeg van gelijke geldigheid verklaarden als de geboden Gods. In de Middeleeuwen is in het Westen de paus de eerste die gehoorzaamd moet worden, tot zich in de 18e eeuw de conciliën ver boven hem verheffen: Paus Johannes XXIII staat terecht voor het concilie van Constanz. Maar het gevoel van onzekerheid is toch ook bij de conciliën aanwezig. In het zegel van de Synode van Basel is de Heilige Geest als duif afgebeeld; maar in de liturgie, waarmee de zittingen geopend worden, wordt gesmeekt of Hij de herten wil regeren en door de Synode-besluiten wil spreken.

ten onzent verstandige en der zake kundige mannen, die van de kerkelijke vergaderingen in 't geheel geen hooge gedachte hebben en ze weinig respecteren; ik herinner me, zegt Vitringa, dat ik ze meer dan eens die vergaderingen, in de taal van Jesaja (59:5) spinnewebben heb hooren noemen. Menschen, die van dit gevoelen zijn, zullen wel het oordeel prijzen, dat eens Gregorius van Nazianze over de Synoden gaf: „Ik, indien ik de waarheid moet zeggen, heb mij voorgenoemen, alle samenkomsten van bisschoppen te mijden, aangezien ik van geen enkel concilie een heuglijk en gunstig resultaat heb gezien en dat, inplaats van 't kwaad af te wenden, het niet veel meer vermeerderd heeft en doen aanwassen. Want de hardnekkige kijverijen en zucht om te heerschen (die zich daar toonen) zijn met geen woorden te beschrijven, en eerder zal iemand die zich als rechter over anderen opwerpt, zich een blaam van slechtheid op den hals halen, dan dat hij de slechtheid van anderen beteugelen kan. P. D.

KERKNIEUWS

Tweetal te:

Utrecht, G. A. Hoekstra te Bedum en B. Jongeling te Sappemeer.

Beroepente:

Utrecht, G. A. Hoekstra te Bedum.
Steenwijk, J. Smelt te Apeldoorn.
Kampen, C. Vonk te Schiedam.
Groningen, J. Smelt te Apeldoorn.
Waardhuizen, L. J. Goris te Emmer-Erfscheldenveen.

Bedankt voor:

Middelstum, F. v. Dijk te Opende.
Daarveene, B. Jongeling te Sappemeer.

— ROTTERDAM-CENTRUM. Adres Kerkeraad: C. van Spronsen, Nolensstraat 68 B.

— 's-GRAVENHAGE-WEST. Adres Kerkeraad: G. Ibershof, Weimarstraat 345.

— DOETINCHEM. Adres Kerkeraad: B. Dik, Burg. Kehrstraat 17.

— ROTTERDAM-CHARLOIS. Adres Diaconie: B. Luiten, Kat. Lagedijk 377 B, Rotterdam-Zuid.

— De J. TEN HOVE woont nu Julianastraat 27, Terneuzen.

— PRAEADVISEURS. Aan de classis Leeuwarden verzochten Buitenpost en Sneek instemming te betuigen met het voorstel der Classis Alkmaar-Zaandam, aangaande de positie der Hoogleraren als prae-adviseurs op de Generale Synode. Verworpen.

Eveneens werd dit door den kerkeraad van Enschede verworpen, die voorstelt

1. de roepende kerk van elke te houden Gen. Synode noodig alle professoren der Theol. Hoogeschool der kerken uit, de Syn. dier kerken van prae-advies en advies te dienen, met dien verstande dat prae-advies en advies slechts worden uitgebracht op verzoek der Synode (van den praeses);

2. dat om van prae-advies te dienen noodig is, dat de rapporten en voorstellen aan hen evenals aan de leden der Synode worden toegezonden;

3. dat men voortaan in officiële stukken de termen „prae-adviseerende" en „adviseerende leden" vermijde gelijk ook de Synode geen dienaren des Woords als adviseerende leden benoemt.

Door de classis Zeeland werd uitgesproken het voorstel van de kerk Nieuwendam-Amsterdam-N. (art. 5 agendum Gen. Syn.) over te nemen en door te zenden naar de Part. Syn.

— SAMENSPREKING. De classis Zeeland sprak uit het voorstel van de kerk van Assen (ged. 26 Aug. '48) over te nemen en door te zenden naar de Part. Synode, met dien verstande, dat de woorden „in te zenden" in de laatste alinea gewijzigd worden in: „ter kennis van de synode of van haar depp. ter samenspreking te brengen".

— SCHRIJVEN? Ter classis Leeuwarden is volgend voorstel eener Commissie aangenomen: De Classis enz. stelt aan de e.k. Part. Synode voor, aan de a.s. Gen. Synode te verzoeken niet in te gaan op de voorstellen, bij haar ingediend, om thans over te gaan tot mondelinge samenspreking met de gebonden Kerken d.m.v. wederzijdse deputaten, aangezien:

a. in de allereerste plaats principieele afbakening der wederzijdse positie roeping en noodzaak is, en deze het best schriftelijk kan geschieden, terwijl op deze wijze alleen alle Kerkleden voldoende kunnen meeleven en meebidden;

b. uit het laatste schrijven van de deputaten der gebonden Kerken, d.d. Juni 1948, aan onze deputaten voor samenspreking duidelijk blijkt, dat men de oorzaak der geslagen breuk reduceert tot een verschil van inzicht, en den principieelen Kerstrijd tot een kwestie van wederzijdsche critiek, waarvan men dan de oplossing verwacht door persoonlijk contact en onder gemeenschappelijk gebied, welke suggestie onze Synode niet dient te voeden, door in te gaan op den eisch der synodocratische deputaten tot mondelinge samenspreking;

c. in de huidige situatie, gezien de ernst van vroegere geboden en handelingen, gemeenschappelijk gebied zonder voorafgaande schuldbelijdenis, den HEERE niet welgevalig kan zijn.

Bij eventuele verwerping van dit voorstel verzoekt de Classis aan de Partic. Synode den inhoud ervan aan de Gen. Syn. door te zenden.

— VEREENIGING VAN PREDIKANTEN. De jaarlijkse Reünie wenkt weer: D.V. Woensdag 29 September a.s. te Kampen, in „Ons Gebouw", Broederweg. Aanvang kwart voor tien precies. Huishoudelijke zaken; na opening zal de Voorzitter een gedekwoord uitspreken in memoriam resp. De J. S. Post en Dr S. Grijndanus; lezing der

notulen; twee nieuwe Bestuursleden kiezen ter vervanging van de aftredenden, de collegae Meulink en Veltman; suggestie van onzen Penningmeester, voor dit jaar geen contributie te heffen, aangezien..... het niet noodig is. — Causerie van Prof. Dr K. Schilder over „Echatologische Prediking". Daarna bij de gastheeren dineeren. Om twee uur terug, voor „van gedachten wisselen". De bedoeling is ± 5.30 uur de vergadering te beëindigen. Laat de tijd het toe, dan zal er (misschien) Monitor worden gegeven, of door onzen Voorzitter een „causerie" worden gehouden over „Verbond en Vroomheid". 's Avonds kan men den bidstond bijwonen. Logies moet aangevraagd bij den pedel, br. J. Bos, Broederweg 15, Kampen. Er zijn geen namen van andere kandidaten ingediend. De verkiezing moet dus plaats vinden uit de tweetallen: D. Vreugdenhil (Zwolle), I. de Wolff (Enschede) — vac. Meulink; J. F. Solle (Zoutespui), D. Zemel (Axel) — vac. Veltman. Aanmelding als lid kan alsnog bij den Secretaris geschieden, adres: Bas Backerlaan 8, Apeldoorn (telef. 5183).

— ZENDING. Dat de Zendingszaken op het agendum staan, spreekt welhaast vanzelf. Toch staan deze thans meer dan anders in het middelpunt van de belangstelling. Ja, ze zijn oorzaak geweest tot het snelle bijeenroepen van deze Synode.

Onze kerken kunnen n.l. een nieuw Zendingsterrein ontvangen. Op dit ogenblik is het zo, dat Zwolle roepende Kerk is voor de Zending. Het terrein is Oost-Soemba. Daar werken momenteel enige Soembanese predikanten onder een bevolking van ca. dertigduizend mensen. Alle pogingen om De Goossens weer naar Soemba te doen terugkeren, zijn tot op dit ogenblik vruchteloos gebleken. De kerk van Zwolle heeft dan ook een 2de missionaire predikant beroepen, De C. van Ommen, die, na voorbereidende studie, volgend jaar naar Soemba hoopt te vertrekken. Enkele verpleegsters en een onderwijzer zijn eveneens benoemd. Nu bestaat er tegen de wijze, waarop door onze kerken tot nu toe zending werd gedreven, bij velen bezwaar. Door velen werd de noodzakelijkheid gevoeld, dat bij de zendingsarbeid veel meer de activiteit van de plaatselijke kerken moest worden ingeschakeld. Zo kwam de kerk van Hulsum op de classis Leeuwarden met een instructie, die inhield dat de kerken van de classis Leeuwarden, eventueel met die van de classis Drachten samen een zending zouden uitzenden.

Voor dit plan, waarmee de classis accoord ging, echter kon worden uitgevoerd, gebeurde er een wondere verrassing.

Er kwam bericht dat er een zendingsterrein vacant was, met het verzoek of onze kerken daar zouden willen werken.

Wie ons kerkblad geregeld gelezen heeft, weet dat er zich toen tweemaal meening openbaarde. Sommigen waren de mening toegedaan dat kerken direct met dit werk konden beginnen, de meerderheid daarentegen, hield met een beroep op Artikel 1 der zendingsorde vast aan deze stelling: Het Zendingsterrein wordt door de Gen. Synode bepaald, terwijl dan eventueel deputaten het recht hebben te bepalen, welke posten op dit terrein dienen bezet te worden en door wie.

Tot nu toe hebben alle kerken tegen Zwolle gezegd, wij helpen u bij uw arbeid en alleen een wederzijds overleg kan daarin wijziging brengen.

Dus moest de weg naar de Generale worden afgelegen.

Wat is nu de gedachte van de kerken in Friesland?

Deze: De Generale Synode spreke uit, dat de Gereformeerde Kerken dit Zendingsterrein zullen aanvaarden.

Komt het tot die aanvaarding, dan zullen een aantal kerken onderling hebben te overleggen, welke posten aanvaard moeten worden en wie er arbeiden zal.

Het blijkt, dat niet overal deze bedoeling begrepen is. Wij zijn in Friesland overtuigd, dat de arbeid op Oost-Soemba nimmer mag worden gestaakt of ingekrompen, vandaar ook dat telkens het gemeen overleg naar voren is gebracht, opdat alle kerken beslissen of aanvaarding van een nieuw terrein mogelijk is.

Het aangeboden terrein is het gedeelte van de DAERAH KALIMANTAN BARAT (West Borneo), gelegen tussen het kustgebied en de Binnenlanden. Bewoond door Dajaks. Hier zijn de velden wit om te oogsten. Zegene de Heere het werk dat ter voorbereiding geschied is, en opene Hij straks vele harten voor de prediking van het rijke evangelie (Ds J. v. d. Zwaag in K.bl. Friesland).

— ZENDINGSORDE. De J. v. d. Zwaag schrijft in K.bl. Friesland: Mede in verband met de aanblijding van het zendingsterrein, is ook de Zendingsorde op het tapit verschenen. Het is gebleken dat deze orde, waaronder we tot heden geleefd hebben, in vele opzichten niet in overeenstemming is met Christus' opdracht aan Zijn ganse kerk, tot zendingsarbeid.

De zendingsorde draagt een sterk centraal karakter. Er wordt vrijwel in het geheel geen rekening gehouden met deze gedachte, dat iedere plaatselijke kerk, „zendende kerk" moet zijn. De plaatselijke kerken zijn overal aan handen en voeten gebonden. Deputaten hebben een zeer grote invloed. Vandaar dat er gevraagd wordt om herziening van de Zendingsorde.

Dit zou kunnen geschieden op de wijze voorgesteld door br. J. v. Dijk, van Hulsum

a. de bestaande zendingsorde te toetsen aan Schrift en Belijdenis.

b. voorstellen tot wijziging tijdig aan de kerken toe te zenden, zodat deze zaken goed voorbereid op de volgende vergadering van de Generale Synode kunnen worden besproken.

Daartoe zou dan op de a.s. Generale Syn. een commissie benoemd moeten worden.

— ZENDING EN OECUMENISCHE BEWEGING. De J. v. d. Zwaag in K.bl. Friesland: Wie de geschiedenis van de wereld in de laatste jaren van nabij beschouwt, bemerkt dat het onmogelijk is, zich te isoleren van datgene wat er in de wereld gebeurt.

Er is hoe langer hoe meer de neiging om massaal te doen. Ook in de kerk.

In Augustus zijn er in ons land twee vergaderingen gehouden van kerken die van groot belang zijn.

De eerste was die van de Amerikaanse Raad van Christelijke Kerken. De andere van de Wereldraad van Kerken.